

Tiedätkö, mitkä palvelut ovat lasten ja nuorten arjessa tärkeitä?

Tiedottaako kuntasi suunnitelmista ja palveluista lapsille ja nuorille?

Suunnitellaanko kunnassasi kuntaliitosta? Oletko kysynyt lapsilta ja nuorilta?

Kuntauudistus on lasten ja nuorten asia

Viisas kuntapäätätjä jakaa tietoa ja kysyy lapsilta ja nuorilta

Kuntapäätätjät ottavat tänä vuonna kantaa kuntauudistukseen ja pohtivat kuntaliitosten tarpeita. Myös lapset ja nuoret ovat kuntalaisia. Heillä on oikeus tietää, osallistua ja vaikuttaa kotikunnan ratkaisuihin. Päätöksistä saadaan parempia ja palveluista laadukkaampia, kun lasten ja nuorten kokemukset otetaan huomioon.

Lapset ja nuoret tulee ottaa vahvemmin mukaan myös kuntauudistuksen ja kuntaliitosten suunnitteluun. Viisas päätätjä tiedottaa ja keskustelee kouluissa ja oppilaitoksissa. Hän hyödyntää päätöksenteon tukena oppilaskuntia, lasten parlamentteja, nuorisovaltuustoja ja nuorisojärjestöjä.

Kotikunta on osa lapsen ja nuoren kokemusta ja identiteettiä.

Nuorten kannanotto ohjeeksi kunnille

Kuntaliitoksia kotikunnissaan kokeneet nuoret Hämeenlinnasta, Kouvolasta, Kokkolasta, Salosta, Sastamalasta ja uudesta Oulusta ovat valmistelleet kannanoton ohjeeksi kuntapäätäjille. Yhteistyökumppanina on ollut lapsiasiavaltuutetun toimisto ja lapsiasianeuvottelukunta (www.lapsiasia.fi). Kannanotto luovutettiin hallinto- ja kuntaministeri *Henna Virkkuselle* Helsingissä 16.11.2012.

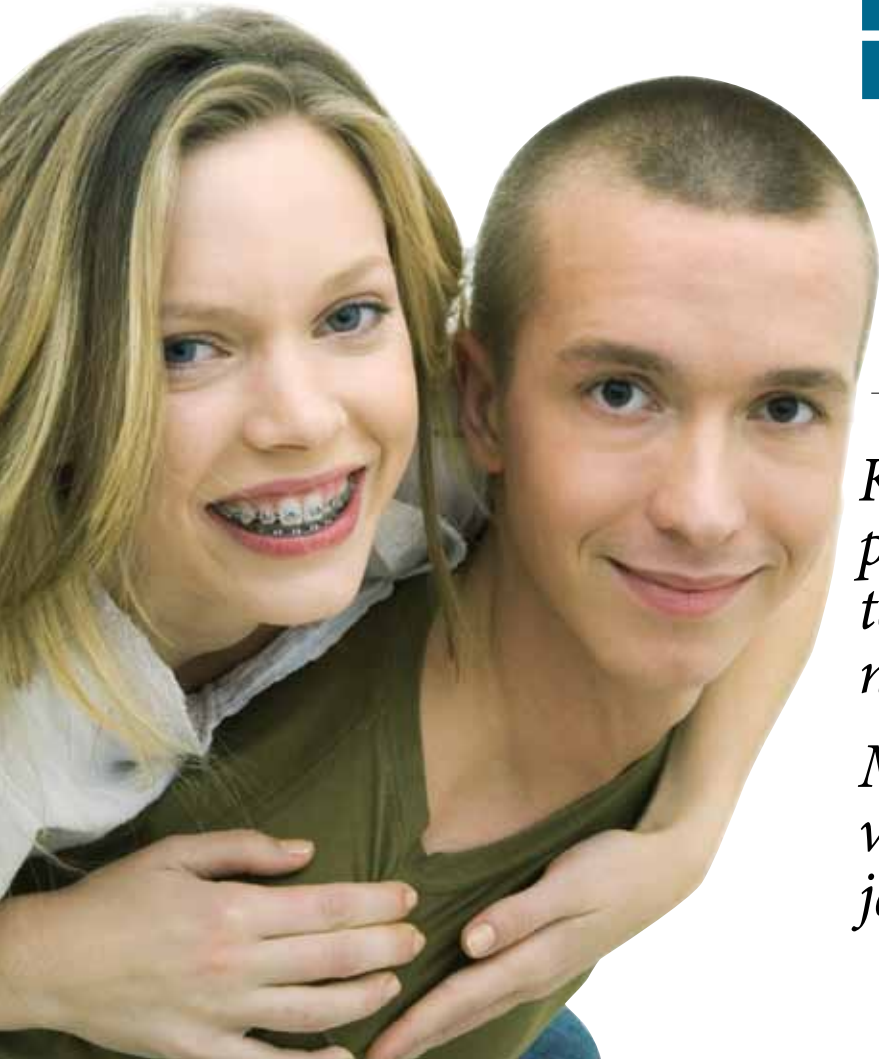
Lisätietoa lasten ja nuorten näkökulmasta kuntapalveluihin
www.lapsiasia.fi/lasten-ja-nuorten-kunta

Lapsiasiavaltuutettu on itsenäinen viranomainen, joka edistää lapsen oikeuksia Suomessa. Työ perustuu YK:n lapsen oikeuksien yleissopimukseen, johon Suomi liittyi 1991. Sopimus velvoittaa niin valtiota, kuntia, lasten vanhempia kuin muitakin aikuisia huomioimaan ensisijaisesti lapsen edun kaikessa päätöksenteossa.

Lapsiasianeuvottelukunta on viranomaisten ja järjestöjen yhteistyöelin, joka toimii lapsiasiavaltuutetun työn tukena.

Nuorten ohjeet päättäjille kuntauudistuksiin

Kun suunnittelet kuntaliitoksia tai palvelujen järjestämistä uudella tavalla, ota huomioon lasten ja nuorten näkemykset.

Mieti näitä ohjeita uudistusten eri vaiheissa – valmistelussa, toteutuksessa ja seurannassa.

1. Lapset ja nuoret mukaan kuntauudistuksen päätöksentekoon.

Rakentakaa kuntauudistus lasten ja nuorten kanssa niin, että kaikkia kuullaan ja osallistuminen olisi mahdollista eri tavoin. Kysykää lasten ja nuorten mielipidettä heidän omalla kielellään ja menetelmillään. Kuunnelkaa heitä tasavertaisina vaikuttajina.

Kunnan tulee tukea lapsia ja nuoria osallisuudessa ja vaikuttamisessa.

Ota yhteyttä kouluihin, kunnan nuorisovaltuustoon, lasten parlamenttiin, koulujen oppilaskuntiin tai nuorisojärjestöihin.

Menetelmiä, välineitä ja valmiita kysymyksenasetteluja löytyy esimerkiksi lapsiasiavaltuutetun verkkosivuilta www.lapsiasia.fi/osallistuminen

”Koulut ovat hyviä ja harrastusmahdollisuudet ovat lähes kaiken kattavat. Kunnassani pääsee keskustaan, missä on paljon kauppoja, mutta myös maaseutua on.”

”Bussivuoro kaupunkiin kulkee liian harvoin. Voin mennä harrastuksiin bussilla, mutta en pääse niistä takaisin, koska bussit eivät enää kulje.”

2. Tiedon kerääminen ja tiedottaminen lasten ja nuorten kielellä synnyttää luottamusta.

Huomioikaa lasten ja nuorten ajatuksia kuntansa identiteetistä, tehtävistä sekä palveluista. Jakakaa lapsille ja nuorille tietoa heidän omalla kielellään ja tavallaan.

Selittäkää, mitä tapahtuu, ja miksi tapahtuu.

Ottakaa lapset ja nuoret mukaan suunnittelemaan heitä koskevan tiedon keräämistä, tiedottamista, suunnittelua sekä toteuttamista.

Koulut ja oppilaitokset ovat hyviä paikkoja tiedottaa kunnan asioista.

3. Tehkää sukupolvien vuorovaikutuksesta arkea kuntaliitosten valmistelussa.

Luokaa yhteinen kohtaamispaikka eri sukupolville, lapsille ja nuorille sekä päättäjille ja virkamiehille. Tarkastelkaa realistisesti, onko nuorilla todellisia vaikuttamismahdollisuuksia.

Antakaa lasten ja nuorten mielipiteille arvoa, sekä todellinen mahdollisuus vaikuttaa.

”Paljon harrastusmahdollisuuksia. Peruskoulu ja lukio omassa kunnassa. Ei tarvitse käydä toisessa kylässä kaupassa. Terveystenhoito omassa kunnassa, oma uimahalli, täällä luonnon keskellä. Liikenne eri suuntiin, myös rautatie.”

4. Paikallinen identiteetti luo yhteisöllisyyden ja turvallisuuden tunteen.

Lasten ja nuorten perusturvallisuus vahvistuu lähiyhteisöön kuulumisen tunteesta. Mahdollistakaa paikallinen identiteetti myös kuntaliitosten jälkeen. Kunnan eri alueilla pitää olla lähipalveluita ja vapaaehtoistoiminnan edellytyksiä.

Kannustakaa kaikkia paikallisia lasten ja nuorten parissa toimijoita uusiin yhteistyömuotoihin ja uusiin ideoihin palvelujen tuottamisessa.

”Meidän kunnalla on ainakin kiva leikkikenttä ja uimahalli, urheilukenttäkin löytyy.”

”Toivoisin tyhjiin liiketiloihin lapsille suunniteltuja toimintatiloja sekä tiloja, joissa lapset ja nuoret voisivat viettää vapaa-aikaansa.”

”Jokaiseen paikkaan on lyhyt matka.”

5. Perheiden palvelujen järjestämisessä on otettava aina huomioon lasten ja nuorten etu.

Lasten ja nuorten palvelut ovat myös perheiden palveluja. Kiinnittäkää huomio kokonaisuuden toimivuuteen. Kuntaliitostakin tulee tarkastella lasten ja nuorten palvelutarpeista lähtien.

Turvattaa lapsille ja nuorille tärkeiden palvelujen saavutettavuus. Niihin ei saa olla liian pitkä. Myös liikenneyhteyksien tulee toimia koko kunnassa.

Lasten ja nuorten mielestä tärkeitä palveluita ovat:

- koulu
- harrastusmahdollisuudet
- liikuntapalvelut
- kirjasto
- terveyspalvelut
- nuorisotalot
- puistot
- joukkoliikenne
- vammaispalvelut

Päätösten vaikutuksia lapsiin ja nuoriin on ennakoitava

Kaikkia kuntapäätöksiä valmisteltaessa tulee ennakoida ja arvioida ratkaisujen vaikutuksia lapsiin. Olennainen osa arviointia on lasten ja nuorten mielipiteiden selvittäminen ja niiden huomioon ottaminen.

Viisas päättäjä ottaa selvää lasten ja nuorten kokemuksista, koska päätöksiä tehdään kunnan tulevaisuutta varten.

Lapsivaikutusten arviointi kuuluu laadukkaaseen valmisteluun ja päätöksentekoon. Näin varmistetaan, että myös alaikäisten kuntalaisten näkökulmasta olennaiset asiat otetaan ratkaisuisissa huomioon. Kertynyttä kokemustietoa voidaan muun tiedon ohessa hyödyntää myös kuntien lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmien laatimisessa ja seurannassa.

Päätösten lapsivaikutusten arviointi perustuu YK:n lapsen oikeuksien yleissopimukseen, johon Suomi on sitoutunut vuonna 1991. Se velvoittaa Suomen valtion ja kuntien päättäjiä huomioimaan ensisijaisesti lapsen edun kaikessa päätöksenteossa.

Lapsen oikeudet kuuluvat kaikille alle 18-vuotiaille.

Lisätietoa päätösten lapsivaikutusten arvioinnista

www.lapsiasia.fi/lapsivaikutusten-arviointi

Lisätietoa menetelmistä lasten ja nuorten osallistumiseen

www.lapsiasia.fi/osallistuminen/metelmapankki

Lapsiasia-Valtuutetun toimisto
Vaasankatu 2, 40100 Jyväskylä
Puhelin: 0295 16001
Faksi: (014) 337 4248
Sähköposti: lapsiasiavaluutettu@stm.fi
www.lapsiasia.fi
www.lastensivut.fi

Lapsiasia-Valtuutetun toimiston julkaisuja 2013:1
ISSN 1798-3991 (painettu)
ISSN 1798-4009 (verkkopainettu)
ISBN 978-952-00-3283-8 (nid.)
ISBN 978-952-00-3284-5 (pdf)
Graafinen suunnittelu: Workshop Pälvä Oy
Kuvat: Panu Pälvä, 123rf, Colourbox
Paino: Aksidenssi Oy, Helsinki 2013